

6. 10. 2000

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Důvodová zpráva k zákonu č. 128/2000 Sb. o obcích, který nabývá účinnosti dnem 9. října 2000

Od r. 1990 se místní správa v České republice nachází v procesu transformace. Bývalý systém místní správy byl zrušen a v místní správě byly zavedeny demokratické formy řízení.

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část

Od r. 1990 se místní správa v České republice nachází v procesu transformace. Bývalý systém místní správy byl zrušen a v místní správě byly zavedeny demokratické formy řízení. V první řadě bylo obnoveno obecní zřízení, které bylo prvním a rozhodujícím krokem pro institucionální zabezpečení územní samosprávy. V průběhu nastoupeného procesu jsou postupně vytvářeny další nezbytné právní a ekonomické předpoklady pro její fungování.

Legislativní úprava obecního zřízení aplikovaná na území Čech, Moravy a Slezska v období I. republiky pocházela ještě z doby Rakousko-Uherska /r. 1863-1864/. Toto zřízení bylo fakticky odstraněno zabráním Čech, Moravy a Slezska německou armádou v roce 1939. Po ukončení II. světové války bylo nahrazeno soustavou národních výborů.

Základ současné legislativní úpravy obecního zřízení pochází z r. 1990. Zákon o obcích byl připraven na základě tehdejšího poznání, bez výraznějších zkušeností s jeho aplikací. I tak je nepochybné, že dosavadní zákon o obcích, několikrát novelizovaný, sehrál významnou roli v obnově demokratických forem správy v obcích.

V průběhu platnosti zákona o obcích došlo však k řadě změn. V první řadě byla přijata nová Ústava ČR, která v některých směrech přinesla změny v postavení obcí; byla přijata Listina základních práv a svobod. Aplikace zákona v praxi ukázala na nepřesnosti některých jeho ustanovení a na absenci úpravy některých institutů.

S ohledem na potřebu provedení zásadních změn v zákoně o obcích a jejich četnost se navrhuje přijetí nového zákona s tím, že se plně využívají ta ustanovení, která se osvědčila.

Předkládaný návrh nového zákona o obcích obsahuje tyto základní změny:

zabezpečuje se realizace hlavy sedmé Ústavy ČR; v první řadě se naplňuje ústavní zásada, že obec je samostatně spravována zastupitelstvem; zastupitelstvo zřizuje potřebné orgány, jejichž postavení a základní působnost zákon upravuje.

respektují se ustanovení Listiny základních práv a svobod, která mají vztah k místní správě; právní úprava se uvádí do souladu s Evropskou chartou místní samosprávy; jde zejména o: rozsah samosprávy obcí. Navržený rozsah odpovídá současným možnostem převážně většiny obcí /zejména menších obcí/. Vymezení rozsahu samosprávy obcí je procesem, který bude nadále pokračovat. Rozšíření samostatné působnosti je možné v současné době jen na úkor přenesené působnosti. Stále zůstává značný okruh otázek týkajících se rozvoje obce a postavení jejích občanů, o nichž se rozhoduje v oblasti státní správy podle zvláštních zákonů. Předpokládá se, že postupně s vytvářenými podmínkami se bude rozhodování v těchto otázkách zvláštními zákony přenášet na

orgány územní samosprávy. K tomu vytváří nově navrhovaná úprava samosprávy předpoklady; zejména se upravuje výkon dozoru. Stát bude svými orgány vykonávat dozor nad dodržováním zákonnosti orgány územní samosprávy;

povinnost správních úřadů projednávat s obcemi zásadní otázky, které se jich týkají;

podmínky pro to, aby za správu veřejných záležitostí odpovídaly především ty orgány, které mají nejbližší k občanům;

respektují se Evropská rámcová dohoda o spolupráci přesahující hranice mezi územními orgány a v časovém předstihu i Amsterodamská smlouva z října 1997 a Evropská charta o ochraně národnostních menšin;

řeší se nečinnost zastupitelstva a ostatních orgánů obce a zabezpečení správy obce v případech, kdy sama není schopna si ustavit potřebné vlastní orgány, a to jak v samostatné, tak přenesené působnosti. S tím souvisí i dočasné omezení pravomocí orgánů, které nesplňují požadavky stanovené pro svou činnost zákonem;

nově se upravuje výkon dozoru nad činností orgánů obcí; dozor se svěřuje především okresním úřadům. Současně se umožňuje soudní přezkum rozhodnutí okresního úřadu, kterým zrušil opatření obce v samostatné působnosti, i když nepůjde o právní předpis obce;

problematika statutárních měst se podrobněji upravuje v samostatné části; nově se upravuje dělba činností mezi statutárními městy a jejich městskými obvody a městskými částmi;

zprecizování řady dosavadních ustanovení zákona, resp. jeho doplnění o dosud neřešené otázky, zejména

se zpřesňují ustanovení o změnách území obcí, o slučování, připojování a rozdělování obcí;

řeší se základní otázky týkající se názvů obcí a jejich částí, označování ulic a ostatních veřejných prostranství a číslování domů apod.

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na státní rozpočet a nebude mít za následek ani zvýšení výdajů občanů.

Z hlediska sblížení právního řádu České republiky s právem Evropského společenství lze konstatovat, že navrhovaná legislativní úprava této oblasti nespadá do pravomoci Evropského společenství, nýbrž do pravomoci členských států.

Z dokumentů Rady Evropy se upravované oblasti týká především Evropská charta místní samosprávy, k níž vláda již schválila přístup České republiky. Navrhovaná legislativní úprava je v souladu s touto chartou a s podmínkami, za nichž Česká republika hodlá k této chartě přistoupit. Je dále v souladu s Evropskou rámcovou úmluvou o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány. Východiskem pro navrhovanou legislativní úpravu je hlava sedmá Ústavy České republiky a Listina základních práv a svobod. Navrhovaný zákon je v souladu s těmito oběma ústavními dokumenty.

Zvláštní část

K § 1

Ustanovení vymezuje pojem obec v souladu s Ústavou ČR. V souladu s potřebami praxe se nově identifikuje území obce.

K § 2

Subjektivita obce jako veřejnoprávní korporace zahrnuje jak subjektivitu ve sféře veřejného práva, tak subjektivitu ve sféře soukromého práva. Podstatnou složkou ekonomického základu samosprávy obce je její majetek. Obec s ním hospodář samostatně v souladu se zákonem. Určitá omezení hospodaření s majetkem vyplývají z jejich charakteru jako veřejnoprávní korporace. Nově se formuluje základní poslání samosprávy obce a obce se zavazují, aby respektovaly veřejný zájem v péči o své území a dodržování zákonnosti.

K § 3

Vymezuje se pojem město a způsob určování dalších obcí městy. Jestliže se od obce, která je městem, oddělí část, která se stane samostatnou obcí, zůstává dosavadní obec městem, jestliže ponese nadále jeho název a po oddělení části nedojde k poklesu počtu obyvatel pod 3.000. Rozdělí-li se obec, která je dvojměstím /např. Frýdek-Místek, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav/ na dvě samostatné obce a každá z nich nese samostatnou část názvu dvojměstí, zůstávají obě nově vzniklé obce městy za podmínky, že každá z nich má alespoň 3.000 obyvatel. Souhlasu vlády není zapotřebí ani v případě, že se sloučí město s jinou obcí. Dosavadní města zůstanou zachována.

K § 4

Navrhovaná úprava vyjadřuje současný stav; navíc se začleňuje město Jihlava jako jediné sídlo kraje, které dosud není statutárním městem. Na hl. m. Prahu se tento zákon nebude vztahovat s ohledem na její zvláštní postavení jako obce a vyššího územního samosprávného celku. Umožňuje se statutárním městům, aby se členily na městské obvody a městské části s vlastními samosprávnými orgány.

K § 5

Upravuje se používání znaku a praporu obce, a to i u subjektů jiných než obec. Na užívání znaku a praporu obce současně se státními symboly se vztahuje zákon ČNR č. [68/1990](#) Sb., o užívání státního znaku, státní vlajky a ostatních symbolů České republiky ve znění pozdějších předpisů. Zákon pamatuje i na případy, kdy obec nebo městský obvod nebo městská část dosud nemá historický znak a prapor. V takovém případě může obec nebo městský obvod nebo městská část požádat o udělení znaku a praporu obce.

K § 6

Řada obcí používá vlastní obecní razítko v různých úpravách. Tímto ustanovením se zavádí řád do používání razítek obcí, jakož i městských obvodů a městských částí. Razítko s malým státním znakem jsou obce povinny používat v případech stanovených zákonem č. [68/1990](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů. Je tomu zejména tehdy, když se vydává rozhodnutí v přenesené působnosti, nebo vydává-li se listina, kterou se osvědčují důležité skutečnosti, nebo stanoví-li oprávnění či povinnosti. V ostatních případech mohou obce používat vlastní obecní razítko.

K § 7

Tato ustanovení vyjadřují základní činnosti obcí. Pokud jde o rozsah samosprávy, je stejný u všech velikostních skupin obcí. Je však právem obce spravovat ty záležitosti, které jsou potřebné pro tu kterou obec. Obec např. o 100 obyvatelích se nebude starat o místní dopravu na rozdíl od města s 50.000 obyvateli.

Zatímco samospráva /samostatná působnost/ je právem obce, je tzv. přenesená působnost (výkon státní správy) její povinností a může jí být za podmínek stanovených zákonem odňata nebo omezena.

K § 8

Zvláštní zákony svěřují obcím konkrétní působnost, aniž stanoví, zda jde o samostatnou působnost či o přenesenou působnost. Zákon v takových případech upřednostňuje samostatnou působnost. Přejícné ustanovení uvedené v § 148 odst. 1 poskytuje dostatečně dlouhou dobu pro případnou úpravu zvláštních zákonů.

K § 9

Podstatou tohoto ustanovení je, že obec jako veřejnoprávní korporace může zřizovat právnické osoby nebo organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity pouze k plnění svých úkolů.

K § 10

Pravomoc zastupitelstva obce vydávat obecně závazné vyhlášky je originárně zakotvena v čl. 104 odst. 3 Ústavy ČR. Pokud jde o ukládání povinností těmito vyhláškami, respektuje se ustanovení čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a stanoví se zákonem, kdy lze povinnosti ukládat obecně závaznou vyhláškou obce. Rozšiřují se oprávnění obcí, aby mohly napříště z důvodů vymezených zákonem povolit určité činnosti jen na některých místech, resp. je na některých místech zakázat.

K § 11

Zastupitelstva obcí mohou vydávat právní předpisy v přenesené působnosti jen na základě výslovného zmocnění zákonem a v jeho mezích. Navrhované ustanovení navazuje na čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR. Pro tento druh právních předpisů se zavádí název "nařízení obce", čímž se budou i označením odlišovat od právních předpisů vydávaných obcí v samostatné působnosti, tj. obecně závazných vyhlášek.

K § 12

Stanoví se závazný postup při přípravě a vyhlášení jak obecně závazných vyhlášek obce v samostatné působnosti, tak nařízení obce v přenesené působnosti. Pro oba tyto druhy právních předpisů vydávaných obcemi, jsou stanoveny stejné podmínky platnosti a nabytí účinnosti, jakož i způsob jejich vyhlášení. Nepřipouští se zpětná účinnost těchto předpisů. Předpokládá se, že obec v zájmu informování veřejnosti bude uveřejňovat své předpisy ještě dalšími způsoby, např. v místním tisku, místním rozhlasu, vývěskami apod. Dále se stanoví, kterému orgánu se obecně závazné vyhlášky a nařízení obce zašlou po nabytí účinnosti.

K § 13

V souladu s čl. 4 Evropské charty místní samosprávy se upravuje předchozí projednávání opatření, bezprostředně se dotýkajících obecní samosprávy, s obcemi. Obcím se přiznává právo na bezplatné poskytování informací správními úřady a orgány kraje. Toto oprávnění se týká jen takových informací, které se bezprostředně dotýkají působnosti obce. Nově se stanoví i povinnost obce poskytovat informace těmto orgánům.

K § 14

Smyslem tohoto ustanovení je snížit nadměrné administrativní zatěžování orgánů obcí vydáváním různých potvrzení a vyhotovováním různých zpráv. Současně však mají fyzické a právnické osoby oprávnění požadovat potvrzení k uplatnění svých práv v zahraničí. V takovém případě však obec nebude provádět další šetření těchto skutečností, ale potvrdí jen ty, které jsou jí známy.

K § 15

Podle čl. 101 odst. 1 Ústavy ČR spravuje obec samostatně zastupitelstvo obce. To může pro správu obce i pro výkon přenesené působnosti vytvářet další orgány. Současně se upravuje označení orgánů obce ve městech, statutárních městech a v městských částech a městských obvodech územně členěných statutárních měst. Drobné změny vycházejí z poznatků praxe, nově se vymezuje postavení obecní policie.

K § 16 a 17

Občanem obce je každý, kdo je v obci hlášen k trvalému pobytu, avšak za podmínky že je státním občanem České republiky. Může jím být tedy i nezletilý, pokud má státní občanství České republiky. Podrobněji se vymezují práva občanů obce, zejména jejich oprávnění uplatňovat své zájmy při jednání zastupitelstva obce a nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý rok. Obdobná oprávnění jako občanům obce se zároveň přiznávají i cizím státním občanům trvale hlášeným v obci, a to na základě mezinárodní smlouvy.

S výjimkou oprávnění volit do zastupitelstva obce a hlasovat v místním referendu, se oprávnění

občana obce přiznávají i těm fyzickým osobám, které v obci vlastní nemovitost a právnickým osobám, které v dané obci mají sídlo.

Kromě zákonem stanovených oprávnění občanů obce má každý v souladu s čl. 18 Listiny základních práv a svobod právo obracet se peticí ve veřejném nebo jiném společném zájmu na státní orgány i na orgány územní samosprávy.

K § 18

Součástí obcí nejsou tzv. vojenské újezdy Boletice, Brdy, Březina, Hradiště a Libava. Na jejich území žije cca 2300 obyvatel, z toho přes 1000 ve vojenském újezdě Libava. V oblasti tzv. přenesené působnosti zde některé činnosti zabezpečuje újezdní úřad. Pokud jde o samostatnou působnost, nemají v těchto prostorech jejich obyvatelé právo na samosprávu a nevolí tedy zastupitelstvo obce. Pokud by došlo ke zrušení některého vojenského újezdu a v důsledku toho ke vzniku nové obce, bude se postupovat podle zákona o okresních úřadech.

K § 19

Úprava sloučování obcí vychází v podstatě z dosavadní právní úpravy. Ke sloučení obcí může dojít pouze na základě dobrovolného spojení dvou nebo více obcí. Zásah státu se omezuje pouze na stanovení nového názvu slučovaných obcí, aby se předešlo zbytečným změnám názvů obcí a shodnému označování více obcí stejným názvem a na začlenění obce do příslušného správního obvodu okresního úřadu, pokud se slučované obce nacházejí ve správních obvodech více okresních úřadů. Navrhovaná právní úprava dává občanům obce možnost, aby hlasováním v místním referendu rozhodnutí zastupitelstva obce o sloučení obce změnili. Stanoví se náležitosti dohody o sloučení obcí a způsob vypořádání majetku obcí. Nově se upravuje připojení jedné obce k jiné obci, přičemž postup bude obdobný jako při sloučení. Aby se předešlo zbytečným nejasnostem, vymezuje se obcím povinnost informovat určené orgány o sloučení nebo připojení obce.

K § 20

Zřízení, zrušení nebo připojení městské části nebo městského obvodu je ve výlučné pravomoci statutárního města. Navrhované ustanovení rovněž umožňuje, aby občané hlasováním v místním referendu změnili rozhodnutí zastupitelstva statutárního města.

K § 21 a 22

Stanoví se čtyři základní podmínky pro rozdělení dosavadní obce a sice, že nově vzniklá obec bude mít samostatné katastrální území sousedící s nejméně dvěma dalšími obcemi, její území bude tvořit souvislý územní celek, bude mít nejméně 300 trvale bydlících obyvatel a že s rozdělením je vysloven souhlas v místním referendu. Podmínka sousedství s nejméně dvěma obcemi byla zvolena z toho důvodu, aby se z obce nevydělal pouze její střed.

Na základě dosavadních zkušeností, že obec nebyla ochotna respektovat výsledky referenda, se navrhuje, aby návrh v tomto případě podal v zájmu občanů okresní úřad.

Dalším prvkem demokratizace procesu rozdělování obce je zřízení přípravného výboru v té části, která se chce oddělit; upravuje se oprávnění přípravného výboru, přiznává se mu postavení účastníka řízení a stanoví se, kdy končí jeho činnost.

O rozdělení obce bude rozhodovat krajský úřad. Stanoví se náležitosti návrhu na rozdělení obce, včetně povinnosti informovat příslušné správní úřady.

K § 23

V souvislosti s rozdělováním obcí se chrání majetek nově vzniklé obce. Stanoví se povinnost stávající obce o něj pečovat až do předání nově vzniklé obci a lhůta pro předání tohoto majetku. Současně se podstatně omezuje právo dosavadní obce s tímto majetkem nakládat. V podstatě se jedná o správu tohoto majetku.

Zajišťuje se též kontinuita právních předpisů vydaných obcí před jejím rozdělením.

K § 24

Se zřetelem na potřebu uzavření rozpočtového hospodaření obce, je žádoucí, aby se obce slučovaly, připojovaly nebo rozdělovaly pouze k počátku kalendářního roku nebo ke dni voleb do zastupitelstev v obcích.

Vytváří se potřebný časový prostor k tomu, aby všechny návrhy na rozdělení obce mohly být všestranně posouzeny a přezkoumány s cílem předcházet následným sporům mezi obcemi, které se později obtížně řeší.

Navrhované řešení má za cíl zabránit další atomizaci již dnes vysokého počtu obcí v České republice.

K § 25

K zajištění právní jistoty a za účelem řádné evidence nemovitého majetku obcí se stanoví, že dohody o sloučení a připojení obcí a rozhodnutí o jejich rozdělení jsou vkladuschopnou listinou pro katastr nemovitostí.

K § 26

Ustanovení upravuje postup při změně hranic obcí, při nichž nedochází ke sloučení, rozdělení nebo zániku obcí. K takové změně hranic postačí dohoda, jejíž uzavření je vyhrazeno zastupitelstvu obce. Vzhledem k tomu, že současně dochází ke změně hranic katastrálního území, vyžaduje se předchozí projednání s katastrálním úřadem. Jestliže slučované obce nebo připojovaná obec k jiné obci patří do správních obvodů různých okresních úřadů, dojde ke změně hranic správního obvodu okresních úřadů, a to zákonem.

K § 27

Souhlas ústředního orgánu ke změně názvu obce se vyžaduje z toho důvodu, aby nedocházelo ke stejnému názvu více obcí. Tím není dotčeno ustanovení § 19 odst. 2 tohoto zákona. Části obce je nutno odlišovat od městských obvodů a městských částí územně členěných statutárních měst, ve kterých působí vlastní územní orgány.

K § 28

Stanoví se, že určování názvů částí obce, ulic a jiných veřejných prostranství patří do pravomoci obce při dodržování určitých omezujících podmínek. Obci se rovněž stanoví oznamovací povinnost vůči Ministerstvu vnitra a katastrálnímu úřadu, týkající se názvu nově vzniklých částí obce, změn jejich názvů a zániků těchto částí.

K § 29

V souladu s opatřeními přijímanými k ochraně národnostních menšin zákon zavádí označování obcí, jejich částí, ulic a jiných veřejných prostranství též v jazyce národnostní menšiny a stanoví pro to potřebné podmínky.

K § 30

Určuje se povinnost obce na vlastní náklady provést označení ulic a ostatních veřejných prostranství. Vlastníkům nemovitostí se ukládá povinnost strpět připevnění tabulky s označením ulice či jiného veřejného prostranství. Porušení této povinnosti je upraveno jako správní delikt v § 53.

K § 31

Stanoví se povinnost označit budovu příslušným druhem čísla určeným obcí bez ohledu na to, zda je užívána trvale či dočasně. Stanoví se druhy čísel určených k označování budov a nepřipouští se, aby se čísla opakovala.

K § 32

Stanoví se povinnost vlastníků budov označit je na vlastní náklady čísly určenými obcí. Dále se značí povinnost obce hradit náklady spojené s případným přečíslováním budov, k němuž by však mělo docházet jen ve zcela výjimečných případech. Neplnění povinnosti je správním deliktem podle § 53.

K § 33

Vytváří se podmínky k tomu, aby Ministerstvo vnitra mohlo právním předpisem stanovit některé podrobnosti označování ulic a veřejných prostranství, /např. způsob umístění příslušných tabulek/, určit vedlejší budovy, které se neoznačují čísly /např. vedlejší stavby/, stanovit použití a umístění čísel a náležitosti ohlášení katastrálnímu úřadu, dojde-li k přečíslování budov.

K § 34

Rozsah samostatné působnosti obcí se vymezuje obecným způsobem /tzv. zbytková klauzule/. Vychází se z ustanovení čl. 101 odst. 1 Ústavy ČR, dle něhož je obec samostatně spravována zastupitelstvem, a z ustanovení čl. 104 odst. 2 Ústavy ČR, že ve věcech samosprávy rozhoduje zastupitelstvo obce; je tedy rozsah samostatné působnosti v podstatě vymezen působností zastupitelstva obce /viz další ustanovení/. Do samostatné působnosti obce nepatří ty záležitosti, které jsou svěřeny do samostatné působnosti vyšších územních samosprávních celků. Stanoví se druhy právních předpisů, kterými se obec řídí.

K § 35

Vzhledem k postavení obce je účelné, aby měla oprávnění udělovat čestné občanství a ceny obce za významná díla, zejména ta, která mají vztah k rozvoji územního obvodu obce. Spolu s čestným občanstvím obce se nabývá oprávnění vyjadřovat stanoviska na zasedání zastupitelstva obce.

K § 36

Obec je povinna zabezpečit důstojné umístění okresních úřadů, dalších orgánů státu a orgánů vyšších územních samosprávních celků. Uzavření nájemní smlouvy o užívání místností, úhradu nájemného a výdajů spojených s jeho činností si zabezpečí již orgán, o jehož umístění jde. Vychází se z toho, že bez pomoci místních orgánů by reforma veřejné správy nemohla plynule pokračovat.

K § 37

Upravují se základní práva a povinnosti obce při hospodaření se svým majetkem, včetně povinnosti uplatňovat práva obce vyplývající ze závazků fyzických a právnických osob. V tomto ustanovení je obci rovněž uložena povinnost uchovávat doklady o poskytnutí finančních prostředků státem nebo krajem na pořízení majetku po celou dobu, po kterou má tento majetek ve vlastnictví. Jedná se o závažnou povinnost, která jde nad rámec lhůt stanovených zvláštními právními předpisy pro uchovávání účetních dokladů.

K § 38

Ustanovení řeší nakládání s majetkem obcí. Upravují se některá opatření mající za cíl jednak umožnit veřejnou kontrolu hospodaření s majetkem obce, jednak dát všem občanům obce stejnou možnost se o majetek ucházet.

K § 39

Toto ustanovení omezuje možnost převodu vlastnictví a změnu účelu využívání majetku obce, na jehož pořízení byly použity finanční prostředky státního rozpočtu, nebo který byl obcí získán přechodem nebo bezúplatným převodem od státu. Stejně tak omezuje možnost převodu vlastnictví a změnu využívání majetku obce, který byl pořízen za finanční účasti rozpočtu kraje, nebo byl krajem obci darován. Právy se v tomto ustanovení rozumí např. pohledávky, cenné papíry, které jsou zřízeny

ve prospěch státu a je v jeho zájmu pokračovat v jejich vymáhání nebo ochraně i po dispozici do soukromé sféry. Jedná se o určitou ochranu majetku obcí, který byl pořízen, přešel nebo byl darován pro plnění jejich úkolů a pro tyto úkoly aby měl být využíván.

K § 40

Vymezují se náležitosti žádosti o udělení souhlasu státu nebo kraje s převodem nebo změnou účelu využívání majetku obce uvedeného v § 39. Vzhledem k tomu, že se jedná o specifický způsob ochrany majetku, nenavrhuje se tento rozhodovací proces podřadit obecné úpravě správního řízení.

K § 41

Toto ustanovení omezuje možnost vkládání majetku obce uvedeného v § 39 do obchodních společností a do obecně prospěšných společností, jejichž je obec zakladatelem a do jiných subjektů, na jejichž činnosti se podílí.

K § 42

Ustanovení zakazuje obci ručit majetkem uvedeným v § 39 za závazky právnických a fyzických osob. Tím, to majetkem může ručit pouze za své závazky za předpokladu, že k tomuto ručení dostane souhlas podle § 39.

K § 43

Stanoví se neplatnost právních úkonů provedených s majetkem uvedeným v § 39, k nimž nebyl udělen příslušný souhlas a neplatnost ručení obce za závazky fyzických a právnických osob.

K § 44

Za účelem posílení právní jistoty se stanoví povinnost obce doložit k příslušnému právnímu úkonu i písemné osvědčení podepsané dvěma členy zastupitelstva obce, že byly splněny podmínky stanovené tímto zákonem pokud jde o povinnost zveřejnění záměru nebo obstarání příslušného souhlasu státu nebo kraje.

K § 45

Tak jako dosud může obec požádat o přezkoumání svého hospodaření za uplynulý kalendářní rok okresní úřad nebo si toto objednat u auditora. Požádá-li o přezkoumání okresní úřad, je v zákoně o okresních úřadech stanovena jeho povinnost přezkoumání provést. Objedná-li obec přezkoumání svého hospodaření u auditora, náklady s tím spojené hradí ze svého rozpočtu.

Umožňuje se obcím, budou-li to považovat za potřebné, požádat okresní úřad o přezkoumání svého hospodaření, či objednat si audit obce i v průběhu roku. Náklady auditu bude hradit ze svých prostředků.

K § 46

Prodlužuje se termín pro projednání výsledků hospodaření do 30. června následujícího roku. Tím se vytvářejí předpoklady, aby všechny obce mohly splnit zákonnou povinnost ve stanoveném termínu.

K § 47

Další nakládání s majetkem obce a hospodaření s finančními prostředky v rozpočtu obce, jakož i sestavování rozpočtu a závěrečného účtu obce upraví zákon č. /2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

K § 48 a 49

Nově se upravuje možnost uplatnit sankci vůči obci jako právnické osobě, jestliže neplní své povinnosti na úseku hospodaření. Závažnosti důsledků při nakládání s majetkem obce uvedeným v §

39 v rozporu s ustanoveními § 39 a násl. odpovídá i horní hranice navrhované sankce. Zvláštní úprava je stanovena pro města Brno, Ostrava a Plzeň, kde bude oprávnění okresního úřadu příslušet Ministerstvu financí, popřípadě jím pověřenému finančnímu úřadu.

K § 50

Jestliže majetek uvedený v § 39, s nímž obec nakládala v rozporu s ustanoveními § 39 a násl., nebude možno vrátit svému účelu, stanoví se povinnost odvodu finančních prostředků do státního rozpočtu, resp. Do rozpočtu kraje.

K § 51

Upravuje se vzájemná spolupráce mezi obcemi a stanoví se její formy. Tímto ustanovením není dotčena neformální spolupráce obcí, např. výměna zkušeností, spolupráce v oblasti kulturní, tělovýchovné apod. Upravují se způsoby spolupráce mezi obcemi. Navrhované ustanovení nevylučuje spolupráci obcí s jinými subjekty na základě zvláštních zákonů.

K § 52

Vzhledem k tomu, že obce jsou veřejnoprávními korporacemi, vylučuje se pro jejich vzájemnou spolupráci použití zákona o sdružování občanů a většina ustanovení občanského zákoníku o zájmovém sdružování právnických osob a o smlouvě o sdružování.

K § 53

Určují se zákonné podmínky této formy spolupráce mezi obcemi a náležitosti smlouvy. Předmětem smlouvy může být konkrétní, časově omezený úkol, /např. určitá stavba určená ke společnému užívání/ nebo dlouhodobé zabezpečení určité činnosti /např. odvod domovních odpadů, zajištění povinné školní docházky dětí/. Stanoví se způsob dělení majetku pro případ, že není pojmuto do dohody a odpovědnost vůči třetím osobám, aby se předešlo sporům mezi obcemi, které jsou účastníky smlouvy.

K § 54 až 57

Další formou spolupráce mezi obcemi je vytvoření dobrovolného svazku obcí. Vymezuje se základní pravidla svazků obcí. Stanoví se, že do činnosti svazku obcí patří jen úkoly ze samostatné působnosti obce.

Dále se stanoví nezbytné náležitosti stanov svazku obcí. Kromě uvedených náležitostí může statut obsahovat podle místních podmínek i další ustanovení. Upravuje se účinnost dohody a povinnost registrace svazku obcí u okresního úřadu podle jeho sídla.

Zakotvuje se oprávnění občanů obcí, které vytvořily svazek.

K § 58

Předmětem spolupráce obcí s obcemi jiných států může být výměna zkušeností, vzájemná pomoc při živelních pohromách, při pořádání sportovních a kulturních akcí apod. Stanoví se forma a náležitosti smlouvy o spolupráci. Právnická osoba pro realizaci spolupráce může vzniknout jen pokud tak stanoví mezinárodní smlouva. K uzavření mezinárodní smlouvy předpokládající vznik právnické osoby je zapotřebí předchozího souhlasu Ministerstva vnitra. Projednání s Ministerstvem zahraničních věcí bylo zařazeno z toho důvodu, aby bylo garantováno, že uzavíraná smlouva je v souladu se zájmy zahraniční politiky státu.

K § 59

Porušení povinnosti vlastníka strpět připevnění označení na své nemovitosti nebo porušení zákazu poškozování, odstranění či zakrytí označení bude správním deliktem. Správním deliktem bude rovněž nesplnění povinnosti vlastníka budovy označit ji určeným číslem a toto označení udržovat.

K § 60

Tato opatření mají pomoci obcím udržovat čistotu a pořádek. Pokuta se ukládá ve správním řízení. O odvolání rozhodne okresní úřad. Nemusí se jednat o nemovitosti ve vlastnictví fyzických a právnických osob, ale i o nemovitosti, které užívají na základě jiných právních titulů.

K § 61

Pro uložení pokuty podle tohoto ustanovení podnikající fyzické osobě musí být splněna podmínka, že k porušení obecně závazné vyhlášky či nařízení obce došlo v souvislosti s výkonem podnikatelské činnosti. Pokuta se rovněž ukládá ve správním řízení.

Ostatní fyzické osoby budou sankcionovány podle zákona o přestupcích.

K § 62

Jde o společné ustanovení o ukládání pokut podle § 59 až 61. Postih podle tohoto zákona je vyloučen v případě, kdy zvláštní právní předpis stanoví za takové nesplnění či porušení povinnosti vyšší sankci. Pokuty podle zákona o obcích mají proto charakter subsidiární sankce.

K § 63

I nadále se ponechává úprava voleb do zastupitelstev v obcích a úprava místního referenda zvláštním zákonům.

K § 64

Výkon přenesené působnosti je upraven tímto zákonem a zvláštními zákony vydanými pro jednotlivá správní odvětví. Diferencovaně je upravena závaznost právních předpisů a aktů řízení pro obec při výkonu přenesené působnosti.

K § 65

Výkon státní správy v přenesené působnosti není právem obce, ale její povinností. Vzhledem k tomu, že tuto činnost vykonává za stát, dostává na její výkon ze státního rozpočtu dotaci.

K § 66

Obce, v nichž působí pověřený obecní úřad, jsou dosud určeny nařízením vlády č. [475/1990](#) Sb., ve znění nařízení vlády č. [315/1995](#) Sb. a nařízením vlády č. [82/1992](#) Sb. Pověřené obecní úřady vykonávají v územních obvodech, které stanoví zákon, státní správu v přenesené působnosti v širším rozsahu, než obce, v nichž pověřený obecní úřad nepůsobí. Rozsah výkonu státní správy pověřený obecními úřady je dán zvláštními zákony. Sídlo a správní obvody pověřených obecních úřadů budou napříště stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra.

K § 67

Obec, jejíž orgány nezabezpečují řádný výkon přenesené působnosti, bude postižena odnětím této působnosti orgánům obce a tato působnost bude svěřena místně příslušnému pověřenému obecnímu úřadu. K odnětí přenesené působnosti dojde v případech uvedených v tomto ustanovení přímo ze zákona. Okresní úřad pak stanoví, kterým dnem převezme přenesenou působnost pověřený obecní úřad.

K § 68

Pro případy, že není zvláštním zákonem určena věcná příslušnost, rozhoduje v prvním stupni pověřený obecní úřad.

K § 69

Tímto ustanovením se určuje v jaké lhůtě před konáním celostátních voleb do zastupitelstev v obcích

stanoví zastupitelstvo obce počet jeho členů na příští volební období. Zároveň se umožňuje, aby při konání nových voleb v průběhu volebního období, byla tato lhůta, maximálně však o jednu třetinu, zkrácena.

K § 70

Rozpětí, v jehož rámci si obec určuje konkrétní počet členů zastupitelstva obce, je stanoven záměrně široce proto, aby si obec mohla stanovit takový počet členů zastupitelstva obce, který považuje za neoptimálnější v místních podmínkách. Rozpětí je v podstatě odstupňováno podle počtu obyvatel v obci, městě, městském obvodu, městské části. Počet obyvatel se zjišťuje z evidence občanů.

Ustanovení dále upravuje postup v případě, že v obci, ve městě, městském obvodu nebo městské části není zastupitelstvo obce, které by určilo počet členů na příští volební období nebo že počet členů nebyl určen v zákonem stanovené lhůtě nebo byl určen v rozporu s tímto zákonem.

K § 71

Nabývání práv a povinností člena zastupitelstva obce a jejich zánik je upraveno v návaznosti na zákon o volbách do zastupitelstev v obcích. Na prvním zasedání, jehož se člen zastupitelstva obce zúčastní, nejdříve odevzdá osvědčení o svém zvolení a pak složí předepsaný slib. Pokud platně zvolený člen zastupitelstva obce odmítne složit slib nebo složí slib s výhradou, ztrácí ze zákona svůj mandát. Ztrátu mandátu vysloví zastupitelstvo obce o jehož člena se jedná. Stanoví se zákaz imperativního mandátu.

K § 72

Délka funkčního období člena zastupitelstva obce je v zásadě shodná s délkou volebního období, které je čtyřleté. Volby do zastupitelstev obcí se zpravidla konají před uplynutím čtyřletého volebního období. Tím, že se výslovně stanoví, že výkon povinností vyplývajících z funkce člena zastupitelstva obce se považuje za výkon veřejné funkce, vztahuje se na členy zastupitelstev v obcích ustanovení § 124 zákoníku práce. Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí, pokud tuto činnost nelze provést mimo pracovní dobu, aniž by zaměstnanec byl poškozen na svých právech.

K § 73 až 83

Výkon funkce člena zastupitelstva obce má charakter veřejné funkce ve smyslu § 206 zákoníku práce. Dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva jsou pro výkon této funkce uvolnění ze svého zaměstnání a nepobírají od zaměstnavatele plat. Za výkon funkce jim podle navrhovaného zákona a podle nařízení vlády k jeho provedení, za splnění stanovených podmínek, vznikne podle druhu vykonávané funkce, nárok na měsíční odměnu, další odměnu a odměnu při skončení funkčního období. Odměny jim budou vypláceny z rozpočtových prostředků obce. Pracovní poměr, z něhož jsou členové zastupitelstva pro výkon funkce dlouhodobě uvolnění, jim zůstane zachován.

Naproti tomu krátkodobě uvolnění členové zastupitelstva obce zůstávají v pracovním poměru a pobírají mzdu od svého zaměstnavatele, přičemž jsou pro výkon své funkce krátkodobě uvolňováni na nezbytně nutnou dobu. Jejich zaměstnavateli vyplatí obec ze svých rozpočtových prostředků náhradu mzdy za dobu, na kterou byl zaměstnanec k výkonu funkce krátkodobě uvolněn. Například půjde o uvolnění zaměstnance na nezbytnou dobu z důvodu účasti na zasedání zastupitelstva obce. Navrhovaný zákon upravuje oprávnění obce ke stanovení rozsahu nezbytně nutné doby pro krátkodobé uvolnění pro výkon funkce člena zastupitelstva obce v konkrétním případě. To současně vytvoří podmínky pro účelné a hospodárné vynakládání obecních prostředků na náhradu mzdy zaměstnavateli krátkodobě uvolněného člena zastupitelstva.

Krátkodobě uvolnění členové zastupitelstva mohou obdržet od obce podle druhu vykonávané funkce fakultativní měsíční odměnu, jejíž maximální výši stanoví nařízení vlády.

Věcné řešení vychází z dosavadní právní úpravy v nařízení vlády č. [262/1994](#) Sb., o odměnách členů zastupitelstev v obcích, ve znění pozdějších předpisů a přihlíží se i ke zkušenostem z aplikační praxe.

V souladu s Ústavou ČR a s Listinou základních práv a svobod se přesouvají do zákona některé otázky dosud upravené v nařízení vlády a řeší se komplexně vztah k pracovněprávním a mzdovým předpisům z hlediska úpravy výplaty a splatnosti odměny a srážek z odměny. Výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva má některá specifika, která bere zákon v úvahu. Především na rozdíl od pracovního poměru zaměstnanců nepřichází zde v úvahu pracovní doba a s ní související překážky v práci. Výkon funkce je trvalý a z hlediska časového je omezen pouze funkčním obdobím člena zastupitelstva. Nově se upravuje nárok na dovolenou dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstev obcí, její délka a s tím související další otázky. Vzhledem ke specifičnosti výkonu funkce dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstev obcí je odměna chápána jako paušální, a proto se upouští od jejího krácení za dobu dovolené na zotavenou. Nevykonávají-li členové zastupitelstva obce funkci z důvodu nemoci, úrazu, těhotenství nebo mateřství, měsíční odměna jim po tu dobu nenáleží, protože budou pobírat dávky podle zvláštních předpisů jako nemocenské apod. měsíční odměna je konstruována tak, že bude mít vždy pevnou složku určenou nařízením vlády a vedle toho příplatek, jehož výše bude diferencována podle počtu obyvatel obce. To umožní zohlednit stoupající náročnost práce v souvislosti s nárůstem počtu obyvatel obce.

Za podmínek stanovených zákonem bude náležet uvolněným členům zastupitelstva obce odměna při skončení funkčního období, tak jako je tomu u zaměstnanců obcí, kteří mají nárok na odchodné, skončí-li jejich pracovní poměr z důvodu organizačních změn.

Jiný charakter budou mít odměny, které obec může ze svých prostředků poskytovat občanům za jejich práci jako členům výborů a zvláštních orgánů obce. Se stanovením jejich výše se proto v nařízení vlády nepočítá a bude ponechána na rozhodnutí zastupitelstev v obcích. Členovi zastupitelstva přísluší nárok na cestovní náhrady obdobně jako zaměstnancům v pracovním poměru.

K § 84

Člen zastupitelstva obce má při výkonu svého mandátu zákonem stanovená práva. Jsou uvedena taxativně a vytvářejí podmínky pro řádný výkon funkce člena zastupitelstva obce.

K § 85

Vymezují se povinnosti členů zastupitelstev v obcích, jejichž dodržování je nezbytné k úspěšnému plnění přijaté funkce. Zákon stanoví podmínky pro vyloučení člena zastupitelstva obce z projednávání a rozhodování určité záležitosti v případech, kdy by z jeho strany nebo osob mu blízkých mohlo dojít ke střetu zájmů. Navrhovaná úprava se inspirovala jednak naší prvorepublikovou úpravou, jakož i úpravami běžnými v jiných zemích (např. Spolková republika Německo a Velká Británie).

K § 86 a 87

V souladu s čl. 101 odst. 1 Ústavy je obec samostatně spravována zastupitelstvem. Zastupitelstvu tedy přísluší rozhodovat ve věcech samosprávy obce. Dále podle čl. 104 odst. 1 Ústavy působnost zastupitelstva obce může být stanovena jen zákonem. Z těchto ústavních principů vychází navrhované řešení. Taxativně se vymezuje se pravomoc, kterou může vykonávat jen zastupitelstvo obce a nemůže ji svěřit jinému orgánu obce. Při jejím vymezení se vychází z nejdůležitějších úkolů obce v samostatné působnosti. Zastupitelstvo obce se nově svěřuje vydávání nařízení obce v přenesené působnosti. Návrh vychází ze skutečnosti, že jak obecně závazné vyhlášky v samostatné působnosti, tak i nařízení v přenesené působnosti, zavazují právnické a fyzické osoby. Majetek obce je základem samosprávy obce. Aby bylo zabezpečeno řádné hospodaření s tímto majetkem, stanoví se nejdůležitější druhy majetkoprávních úkonů, o nichž rozhoduje výhradně zastupitelstvo obce. Oproti dosavadnímu stavu se navrhuje rozšířit vyhrazenou pravomoc zastupitelstva obce i na přijímání a poskytování půjček a úvěrů a poskytování záruk obcí a na rozhodování o veřejných zakázkách nad stanovený limit. Důvodem jsou některé negativní poznatky o dosavadní praxi obcí.

K § 88

Obcím, které nemají podmínky pro zřízení obecní policie se umožňuje, aby pověřily plněním úkolů při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku zaměstnance obecního úřadu. Současně se vymezují oprávnění těchto zaměstnanců. Opatření má přispět k udržování veřejného pořádku i v menších obcích.

K § 89

Stanoví se potřebné kvórum pro rozhodování zastupitelstva obce. Znamená to, že ve všech případech požaduje, aby pro návrh hlasovala nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva obce. Pro určení nadpoloviční většiny je rozhodující počet členů zastupitelstva, kteří vykonávají svoji funkci. Do tohoto počtu se nezapočítávají ti, kteří pozbyli mandátu.

K § 90

Navrhované ustanovení je nástrojem kontroly zastupitelstva obce jako nositele samosprávy vůči radě obce a výborům.

K § 91

Upravuje se oprávnění rozpustit zastupitelstvo obce v případě, že se nesešlo po dobu delší než 6 měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet. Pro případ rozpuštění zastupitelstva obce se omezuje výkon její samostatné působnosti. Nově se zavádí sankce, spočívající v rozpuštění zastupitelstva, v případě, kdy orgány obce nerespektují výsledky místního referenda. Vzhledem k tomu, že jde o významný zásah do samosprávy obce, zavádí se možnost přezkoumání rozhodnutí Ministerstva vnitra soudem.

K § 92

Jestliže v průběhu volebního období dojde k poklesu počtu členů zastupitelstva obce pod 50%, je účelné, aby zastupitelstvo mohlo ještě po určitou dobu fungovat s omezenými pravomocemi do doby než bude zvoleno nové zastupitelstvo obce. Pro tyto případy se navrhuje omezit působnost zastupitelstva obce tak, že zastupitelstvo obce nemůže rozhodovat o takových otázkách, jejichž řešení zásadním způsobem zasahuje do života obce. Aby toto ustanovení mohlo být v případě potřeby včas realizováno, stanoví se povinnost obecnímu úřadu ihned o poklesu počtu členů zastupitelstva obce pod stanovenou hranici informovat okresní úřad.

K § 93

Ustanovení upravuje přípravu, lhůtu pro svolání a předsedajícího ustavujícího zasedání zastupitelstva obce. Umožňuje se, aby v případě, že ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce nebude svoláno z jakýchkoliv důvodů v zákonem stanovené lhůtě, je svolal přednosta příslušného okresního úřadu.

K § 94

Diferencovaně se stanoví četnost zasedání zastupitelstev obcí, v nichž se volí rada a obcí v nichž se rada nevolí. Vytvářejí se podmínky pro účinnější kontrolu starosty tam, kde plní funkci rady obce. Tímto ustanovením se rovněž upravují procedurálně technické náležitosti zasedání zastupitelstva obce. Nově se stanoví povinnost konat zasedání zastupitelstva obce na území obce. Tím se vytvářejí podmínky pro dodržování principu veřejnosti zasedání zastupitelstva obce. Stanoví se, kdy je zastupitelstvo obce schopno se usnášet a opatření pro případ, že se potřebný počet členů zastupitelstva nesejde.

K § 95

Obecnímu úřadu se zakládá povinnost informovat veřejnost o místě, době a programu jednání na úřední desce obecního úřadu; další způsoby uveřejnění informace jsou fakultativní. Rozšiřuje se

počet osob, kterým musí být na jejich žádost uděleno slovo. Tím se posiluje úloha dozoru nad zákonností v činnosti obce.

K § 96

Vymezuje se kdo může předkládat návrhy na zařazení bodů programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce. Pamatuje se i na případy, kdy návrhy jsou předkládány v průběhu zasedání zastupitelstva obce, a to jak jeho členy, tak občany obce.

K § 97

V zápisu se uvádějí všechny závažné skutečnosti z průběhu zasedání zastupitelstva obce a zejména přesná formulace přijatých usnesení k jednotlivým bodům jednání. Správnost a úplnost zápisu ověřují ověřovatelé určení zastupitelstvem obce a starosta. Obecní úřad je povinen umožnit občanům obce nahlédnout do zápisu ze zasedání zastupitelstva obce. Dále se upravuje postup v případě, že někdo z členů zastupitelstva obce vznesl k zápisu námitky.

K § 98

Stanoví se povinnost zastupitelstva obce vydat svůj jednací řád. V jednacím řádu zastupitelstva obce upraví zásady přípravy, postupu jednání, způsob usnášení a náležitosti rozhodování zastupitelstva obce, způsob kontroly přijatých usnesení a zabezpečení stanovených úkolů. Ministerstvo vnitra připraví vzorový jednací řád.

K § 99

Aplikuje se ustanovení čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod v podmínkách obcí a stanoví se způsoby informování občanů o činnosti orgánů obce. Tím se prohlubují možnosti občanů aktivně se zúčastnit veřejného dění v obci.

K § 100

Zavádí se institut správce obce jmenovaného a odvolávaného přednostou okresního úřadu v obcích, kde se opakované neuskuteční volby do zastupitelstva obce z důvodu nesestavení kandidátní listiny nebo z toho důvodu, že nebyla ustavena okrsková volební komise nebo proto, že zastupitelstvo obce bylo rozpouštěno podle § 91, nebo nebyl v určité lhůtě zvolen starosta. Důvodem je i sloučení nebo rozdělení obce k počátku kalendářního roku, kdy správce obce bude působit do zvolení orgánů obce. Správce obce bude v omezeném rozsahu vykonávat samostatnou působnost obce, kontrolovat jej bude přednosta příslušného okresního úřadu. Správce obce zůstane nadále zaměstnancem okresního úřadu, který hradí osobní výdaje spojené s výkonem funkce správce obce. Stanoví se, že správce obce ukončí svoji činnost podáním zprávy ve stanoveném rozsahu na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce.

K § 101

Vymezuje se postavení rady obce jako výkonného orgánu zastupitelstva obce v samostatné působnosti. Stanoví se kdo plní funkci rady obce ve městech a v obci, kde se rada obce nevolí. K zajištění operativního kolektivního rozhodování se stanoví, že rada obce musí být nejméně pětičlenná a nejvýše jedenáctičlenná. Protože počet členů rady obce nemá přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce, nevolí se rada obce tam, kde zastupitelstvo obce má maximálně 14 členů. Starosta a zástupce starosty jsou členy rady obce přímo z titulu svých funkcí, a proto nejsou zvlášť voleni jako radní. Členy rady obce přestávají být v případě, že na své funkce resignovali, či z nich byli odvoláni. Jejimi členy nadále zůstávají, pokud by je zastupitelstvo obce následně za členy rady obce zvolilo.

K § 102

Upravuje se postup v případech, kdy počet členů rady obce poklesne pod zákonem stanovené

minimum a dále v případech, kdy v důsledku poklesu počtu členů zastupitelstva obce počet členů rady obce přesáhne jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Nově se stanoví ukončení činnosti rady obce v případě, že počet členů zastupitelstva obce klesne pod stanovenou hranici. Uvedený minimální počet členů zastupitelstva obce se stanoví s cílem zabránit majorizaci rozhodnutí zastupitelstva obce radou obce.

K § 103

Četnost schůzí rady obce není stanovena, schůze jsou neveřejné, jiné osoby než členové rady obce se jich mohou zúčastnit jen tehdy, jestliže byli radou obce k jednání přizváni. Ostatní členové zastupitelstva obce, kteří nejsou členy rady obce, se mohou jednání rady obce zúčastnit, požádají-li o to radu obce. Pro přijetí usnesení rady obce nepostačuje souhlas nadpoloviční většiny přítomných členů rady, ale požaduje se souhlas nadpoloviční většiny hlasů všech jejích členů. Dále se stanoví povinnost pořizovat zápis ze schůzí rady obce a podmínky pro nahlížení do nich.

K § 104

Zákon stanoví jmenovitě úkoly, které zabezpečuje rada obce v samostatné působnosti. Umožňuje se, aby rada obce vykonávala i další působnosti, nejde-li o působnost vyhrazenou zákonem zastupitelstvu nebo o působnost, kterou si zastupitelstvo svým usnesením vyhradilo. Respektuje se rovněž skutečnost, že některými zákony je svěřeno radě obce rozhodování konkrétních záležitostí v přenesené působnosti. Současně se upravuje výkon funkcí rady v těch obcích, kde rada není zřízena.

K § 105

Podle navrhované úpravy budou jako dosud starosta a místostarosta voleni zastupitelstvem obce z řad jeho členů. Protože navrhovaný zákon výslovně nestanoví kdo je statutárním orgánem obce, svěřuje se starostovi oprávnění jednat za obec, ovšem jen v rozsahu stanoveného zmocnění. Pro případ, že zastupitelstvo obce nevymezí úkoly starosty, odpovídá starosta za plnění úkolů uvedených v tomto ustanovení. Napříště bude jmenovat a odvolávat vedoucího obecního úřadu starosta. Jmenování či odvolání vedoucího obecního úřadu bez předchozího souhlasu přednosta okresního úřadu bude neplatným úkonem.

K § 106

Navrhovaným ustanovením se zpřesňuje rozsah pravomocí starosty a místostarosty, vymezují se úkoly, oprávnění a dělba práce mezi místostarosty. Místostarosta pověřený zastupováním starosty ho zastupuje v plném rozsahu jeho funkce po dobu jeho nepřítomnosti.

K § 107

Na základě dosavadních zkušeností se starostovi ponechává sistační oprávnění vůči usnesení rady obce. K zabezpečení výkonu právního dozoru okresního úřadu nad výkonem samostatné působnosti orgánů obce se zakládá povinnost zasílat okresnímu úřadu usnesení zastupitelstva a rady obce na žádost přednosta okresního úřadu.

K § 108

Nově se svěřuje starostovi oprávnění zřizovat tzv. zvláštní orgány obce, které dosud zřizovala obecní rada. Jde o orgány, jejichž zřízení umožňují nebo přímo ukládají zvláštní zákony. Jde např. o komisi pro projednávání přestupků podle zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích.

K § 109

Účelem navrhované úpravy je docílit toho, aby nové zastupitelstvo obce včas zvolilo své orgány tak, aby plnily své funkce. Přitom se respektuje ustanovení čl. 102 Ústavy o čtyřletém funkčním období. Proto dosavadní starosta nesetrvává ve své funkci, ale je do ustavujícího zasedání pověřen plněním některých nezbytných úkolů. Stanoví se postup v případech, že zastupitelstvo obce ani po půl roce

nezvolí starostu.

K § 110

Používání závěsného odznaku se státním znakem představiteli obcí se osvědčilo, a proto se v podstatě přebírá dosavadní úprava podmínek jeho používání. Omezuje se okruh osob oprávněných jej užívat.

K § 111

Iniciativními a kontrolními orgány budou výbory zřizované zastupitelstvem obce. Dosavadní název komise se napříště ponechává jen pro označení zvláštních orgánů. Tato úprava napomůže rozlišení těchto orgánů. Napříště se nepředpokládá, že by výborům byl svěřován výkon přenesené působnosti. Výbory budou působit pouze v oblasti samostatné působnosti obce. Počet a druhy zřizovaných výborů se ponechávají na rozhodnutí zastupitelstva obce. Výjimkou je zřízení výboru finančního a výboru kontrolního v závislosti na počtu obyvatel a výboru pro národnostní menšiny tam, kde žije stanovený počet obyvatel jiné národnosti. Zřízením výboru finančního a kontrolního se sleduje zefektivnění hospodaření s majetkem obce. Výbor pro národnostní menšiny se zřizuje jako výraz péče společnosti o problematiku národnostních menšin. Nově je stanovena podmínka, že předsedou výboru musí být člen zastupitelstva, což zvýrazňuje jejich význam a postavení mezi orgány obce.

K § 112

Předpokládá se, že výbory budou plnit jednotlivé operativní úkoly, které jim stanoví zastupitelstvo obce nebo rada obce. Převažovat bude kontrolní činnost, jež by měla přispět převážnou měrou ke zlepšení hospodaření obce a dodržování jednotlivých usnesení zastupitelstva obce i rady obce. To by se mělo výrazněji projevit při plnění úkolů, které si obec stanovila. Dále se upravují procedurální otázky fungování výborů včetně usnášení výborů a vyhotovování jejich usnesení.

K § 113

K zajištění jednotnosti v rozhodování orgánů obce se stanoví sistační oprávnění starosty i vůči usnesení výboru.

K § 114

Navrhovaným ustanovením se upravuje složení a činnost finančního a kontrolního výboru, povinnost pořizovat zápisy z provedených kontrol, náležitosti těchto zápisů a jejich předkládání zastupitelstvu obce. Nejdůležitější úkoly obou výborů se stanoví taxativně, což nebrání zastupitelstvu obce, aby tyto výbory pověřilo dalšími úkoly.

K § 115 a 116

V řadě případů se brání obce, zejména malé, připojení k jiné větší obci z toho důvodu, že ztrácí pocit identity a že se při řešení správy obce zapomíná na zájmy části obce, která bývala samostatnou obcí. K tomu přistupuje i ten fakt, že jen zřídka má taková část obce své zastoupení v zastupitelstvu obce. Tyto skutečnosti vedou k poklesu zájmů občanů z části obce o veřejný život v obci. Navrhované ustanovení, které by ovšem platilo pouze pro nově připojované obce, má napomoci k odstranění nechuti obcí se připojit k jiné obci. Navrhovaná úprava může mít reálný pozitivní vliv jen při připojování skutečně malých obcí k obcím do určité velikostní kategorie. Stanoví se rovněž náplň jeho činnosti.

K § 117

Ustanovení upravuje postavení a složení obecního úřadu, jeho úkoly v oblasti samostatné i přenesené působnosti. I nová úprava předpokládá, že obecní úřad bude vykonávat přenesenou působnost s výjimkou vydávání nařízení obce a dále těch působností pro jejichž výkon obec zřídí zvláštní orgán,

případně jsou zvláštním zákonem přímo svěřeny radě obce. Jako dosud bude starosta v čele obecního úřadu. Umožňuje se členit obecní úřad na odbory.

K § 118

Upouští se od dosavadní funkce "tajemník obecního úřadu", která byla zavedena právní úpravou o bývalých národních výborech. Označení tajemník neodpovídá již obsahu činnosti vedoucího zaměstnance úřadu. Výstižnější je pojem "vedoucí obecního úřadu". V těch obcích, kde nebude zřízena funkce vedoucího obecního úřadu, bude plnit jeho úkoly starosta. Návrh stanoví základní úkoly vedoucího obecního úřadu a jeho postavení ve vztahu k ostatním zaměstnancům obce. Výslovně se upravuje odpovědnost za řízení a kontrolu organizačních složek obce.

K § 119

Obdobně jako v dosavadní právní úpravě se řeší označování listin vydávaných orgány obce jak v samostatné, tak v přenesené působnosti. Pro označení listiny je rozhodující, zda je vydána v samostatné či v přenesené působnosti.

K § 120

Zařazení navrhovaného ustanovení vyvolaly některé úvahy o tom, že by písemnosti určené ke zveřejnění na úřední desce mohly být zveřejněny jen prostřednictvím internetových stránek. Rovněž se vyskytly úvahy o umístění úřední desky v uzavřených prostorách obecního úřadu. Navrhovaná úprava respektuje zásadu dostupnosti všech rozhodujících aktů obce po určenou dobu široké veřejnosti.

K § 121 až 124

Prokazování zvláštní odborné způsobilosti je zakotveno v dosavadní právní úpravě. Ta však je nedostatečná, protože v ní nejsou upraveny práva a povinnosti zaměstnavatelů i zaměstnanců, jakož i úkoly příslušných ústředních správních úřadů. Proto navrhovaná úprava stanoví jak povinnosti zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu včetně vedoucích zvláštních orgánů, tak povinnosti obcí jako zaměstnavatelů vytvořit osobám vykonávajícím stanovené funkce podmínky k přípravě na vykonání požadované zkoušky. Podrobnosti upraví prováděcí předpis. Prokázání zvláštní odborné způsobilosti je odborným předpokladem pro výkon stanovených činností.

K § 125

Zvláštní důraz se klade na dozor nad výkonem samostatné působnosti. Vychází se z ústavního principu, že tento dozor je následný a je zaměřen pouze na dodržování zákonnosti opatření obcí. V souladu se zvýšeným důrazem na výkon dozoru státu nad výkonem samostatné působnosti obcí se vymezuje pravomoc okresního úřadu, který bude dozor vykonávat.

K § 126

Způsob nápravy nezákonných obecně závazných vyhlášek v samostatné působnosti se uvádí do souladu s Ústavou a zákonem č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu. Zůstává zachováno sistační oprávnění přednosta okresního úřadu a jeho oprávnění podat návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky Ústavnímu soudu.

Nápravu jiných opatření obce v samostatné působnosti, pokud budou v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem, resp. bude-li to vyžadovat ochrana veřejného zájmu, bude řešit okresní úřad. Zruší-li okresní úřad opatření obce, bude obec oprávněna proti takovému rozhodnutí podat žalobu k soudu podle části páté, hlavy druhé občanského soudního řádu.

K § 127

Navrhovaným ustanovením se nově stanoví povinnost obce zveřejnit opatření okresního úřadu o pozastavení výkonu opatření orgánů obce v samostatné působnosti nebo jejich zrušení, a to za

účelem informovanosti občanů. V případě, že Ústavní soud zruší obecně závaznou vyhlášku obce, vyvěsí se rovněž jeho nálezný na úřední desce obecního úřadu.

K § 128

Současná právní úprava nápravy obecně závazných vyhlášek v přenesené působnosti, která umožňuje jejich zrušení okresním úřadem, je v rozporu s Ústavou, která předpokládá, že rušit právní předpisy pro rozpor se zákonem může jedině Ústavní soud. Protože dosavadní způsob označování těchto normativních aktů obcí vedl často k záměně s vyhláškami vydanými v samostatné působnosti, zavádí se nově pro normativní akty v přenesené působnosti obce název "nařízení obce". Rušení těchto nařízených pro rozpor se zákonem nebo jiným právním předpisem se navrhuje svěřit Ústavnímu soudu. Realizace navrhovaného ustanovení vyžaduje novelizaci § 64 zákona o Ústavním soudu spočívající v rozšíření oprávnění přednosty okresního úřadu podat návrh na zrušení nařízení obce Ústavnímu soudu, novela bude obsažena ve zvláštním zákoně. Pokud jde o ostatní opatření orgánů obce v přenesené působnosti, přejímá se dosavadní způsob jejich nápravy.

K § 129

Vychází se z dosavadní praxe, že obec může zveřejňovat opatření podle § 126 a 128 i dalšími způsoby podle místních podmínek.

K § 130

Toto ustanovení umožňuje nápravu i v těch případech, kdy orgány obce učiní opatření, která nepatří ani do samostatné ani do přenesené působnosti obce, tzn., že jde o taková opatření, která patří do kompetence jiných orgánů než obcí, např. upraví-li obec záležitosti, jejichž úprava přísluší Parlamentu.

K § 131

Vylučuje se použití správního řádu v případech pozastavení výkonu právního předpisu obce, pozastavení jiného opatření obce a při zrušení opatření obce podle § 130.

K § 132

Stanoví se povinnost územně členěných statutárních měst přijmout formou obecně závazné vyhlášky statut. Územně členěná statutární města mohou na základě zákona, v zájmu kvalitnějšího výkonu správy města, přenést část svých práv a povinností v oblasti samostatné působnosti na městské obvody nebo městské části. Tím se zabezpečují předpoklady pro rozvoj těchto městských obvodů a městských částí s ohledem na jejich specifické podmínky dané historickým vývojem nebo jejich hospodářskou povahou.

K § 133 až 136

Navržená ustanovení nově řeší svěřených některých činností na úseku samostatné působnosti. Vymezuje se též majetek města, který lze svěřit městským obvodům a městským částem a stanoví se pravidlo pro jeho případné odnětí. Taxativně se stanoví druhy majetkoprávních úkonů, kterými může statutární město pověřit městské obvody a městské části. Vzhledem k tomu, že městské obvody a městské části jsou organizačními jednotkami města, činí právní úkony v samostatné působnosti jménem města. Ze stejného důvodu se proto městským obvodům a městským částem nesvěřuje vydávání právních předpisů obce (obecně závazné vyhlášky a nařízení).

K § 137

K zajištění jednotnosti rozhodování se stanoví závaznost usnesení zastupitelstva statutárního města a jeho rady pro městské obvody a městské části.

K § 138 a 139

Uvedená ustanovení upravují pro statutární města, městské obvody a městské části těchto měst, odchylky od obecné úpravy postavení a působnosti správce obce (§ 100) a rozpuštění zastupitelstva obce (§ 91).

K § 140 a 141

Stejně jako doposud se předpokládá, že působnost okresních úřadů při vydávání nařízení bude svěřena jen městům Brno, Ostrava a Plzeň. Nařízení bude vydávat zastupitelstvo města. Nově se stanoví rozsah výkonu státní správy orgány statutárních měst a orgány městských obvodů a městských částí. Rozšíření působnosti jiných statutárních měst než Brno, Ostrava a Plzeň se předpokládá v další etapě reformy veřejné správy.

K § 142

Funkci vedoucího obecního úřadu bude ve statutárním městě plnit ředitel magistrátu. K jeho jmenování a odvolání ve městech Brno, Ostrava a Plzeň potřebuje primátor souhlas ředitele krajského úřadu; v ostatních statutárních uděluje souhlas přednosta okresního úřadu. Nedostatek souhlasu činí úkon neplatným.

K § 143

Vzhledem k tomu, že městské obvody a městské části jsou organizačními jednotkami statutárního města, ponese listina vyhotovená orgánem městského obvodu nebo městské části též název města.

K § 144 a 145

Specifikují se podmínky pro výkon dozoru nad výkonem samostatné působnosti statutárními městy. V důsledku rozhodnutí o institucionálním spojení výkonu samostatné a přenesené působnosti na krajské úrovni je nutné odlišným způsobem řešit dozor nad výkonem samostatné působnosti ve městech Brno, Ostrava a Plzeň. Dozor nad výkonem samostatné působnosti se svěříje krajskému úřadu. O zrušení pozastavené obecně závazné vyhlášky bude rozhodovat Ústavní soud. Proti rozhodnutí o zrušení jiného opatření v samostatné působnosti může město podat žalobu k soudu, a to i v případě zrušení opatření městského obvodu nebo městské části, které jsou organizačními složkami města.

K § 146 a 147

Upravují se některé odchylky od obecné úpravy dozoru nad výkonem přenesené působnosti orgány měst Brno, Ostrava a Plzeň.

K § 148

Uvedené ustanovení zakládá subsidiaritu obecné úpravy pro statutární města.

K § 149

Ukládání sankcí podle § 59 až 61 patří do samostatné působnosti obce. Aby bylo možné efektivně vymáhat tato peněžitá plnění, budou tyto sankce ukládány rozhodnutím vydaným ve správním řízení. Pokuty bude obec vybírat a vymáhat podle zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zvláštních předpisů. Ve městech Brno, Ostrava a Plzeň nepůsobí okresní úřad, a proto se svěříje přezkoumání správních rozhodnutí orgánů těchto měst příslušnému krajskému správnímu úřadu. Vzhledem k tomu, že zákon o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o krajích (krajské zřízení), zákona o obcích (obecní zřízení) a o změně některých zákonů, zákona o okresních úřadech a zákona o hlavním městě Praze má nabýt účinnosti až 1.ledna 2001, bude k tomu datu též posunuta účinnost ustanovení o příslušnosti krajského úřadu jako odvolacího orgánu.

K § 150

V tomto ustanovení je upraven institut podjatosti u členů zvláštního orgánu a zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu v souvislosti s rozhodováním ve správním řízení, neboť ustanovení § 9 až 13 správního řádu se na ně nemohou vztahovat.

K § 151

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 73 odst. 1 správního řádu nelze již aplikovat, zakládá se oprávnění obce, aby výkon svých rozhodnutí ukládajících účastníkům řízení plnění, mohly samy provádět ve vlastní působnosti. Nedotčeno zůstává ustanovení § 72 odst. 2 správního řádu, podle něhož může obec nebo oprávněný účastník řízení podat návrh na soudní výkon správního rozhodnutí.

K § 152

Postavení a působnost hlavního města Prahy řeší zvláštní zákon.

K § 153

Jde o přechodná ustanovení. Dávají postavení obce a města i těm územním samosprávným celkům, které sice nesplňují podmínky potřebného počtu obyvatel podle tohoto zákona, avšak obcemi či městy byly již ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Dosavadním obcím, svazkům obcí a městům se ponechává jejich postavení.

K § 154

Ústředním správním úřadům se ponechává dvouletá lhůta pro eventuální úpravu působnosti obcí ve zvláštních zákonech, pokud tyto zákony nerozlišují mezi samostatnou a přenesenou působností obcí. Časové omezení ustanovení o rozdělování obcí má zabránit nežádoucí atomizaci obcí. V souladu s požadavky na stabilitu evidence nemovitostí se zachovává dosud provedené očíslování budov. Navrhované ustanovení dále upravuje postup při přihlašování stávajících zaměstnanců obce ke zkoušce zvláštní odborné způsobilosti a zachovává platnost dříve vykonaných zkoušek.

K § 155

Předpokládá se, že vláda vydá nařízení k provedení ustanovení o odměňování členů zastupitelstev obcí. Navrhované ustanovení dále zmocňuje Ministerstvo vnitra k vydání vyhlášek potřebných k provedení tohoto zákona. Okruh otázek, které budou tyto prováděcí předpisy upravovat, je uveden v § 33, 66 a 124.

K § 156

Uvedeným ustanovením se ruší stávající zákon o obcích v platném znění včetně jeho příloh. Jednotlivé působnosti v nich obsažené jsou začleněny v jiných právních předpisech nebo byly již v minulosti zrušeny.

K § 157

Předpokládá se, že nový zákon o obcích nabude účinnosti dnem voleb do zastupitelstev vyšších územních samosprávných celků v roce 2000. Výjimkou je ustanovení § 149 odst. 4 týkající se příslušnosti k řízením o přezkoumání rozhodnutí orgánů měst Brno, Ostrava a Plzeň, jehož účinnost se navrhuje až k 1. lednu 2001.

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)